

Arveret

Irene Nørgaard

Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Arveret
4. udgave, 1. oplag

© Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2004

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af eller kopiering fra denne bog eller dele heraf er ifølge gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt uden forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan.

Omslag: Morten Højmark
Tryk: Narayana Press, Gylling
Indbinding: Förlagshuset Nordens Grafiska AB, Malmö

Printed in Denmark 2004
ISBN 87-574-0737-1

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Lyngbyvej 17
Postboks 2702
2100 København Ø

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: forlag@djoef.dk
www.djoef-forlag.dk

Forord

Nærværende 4. udgave af Arveret er en ajourføring af den foregående udgave, idet der er taget hensyn til ny lovgivning, ny retspraksis og ny litteratur. Da en revision af arveloven er forestående, er der ikke foretaget større ændringer.

Siden 3. udgaven er Peter Vesterdorf og Jørgen Nørgaard afgået ved døden. Bogen er tilegnet dem.

Manuskriptet er afsluttet i september 2004, og det har derfor kun i begrænset omfang været muligt at tage hensyn til senere fremkommet materiale.

Århus, september 2004

Irene Nørgaard

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING

1.	Lidt terminologi	1
2.	Kort oversigt over arverettens historie	2
3.	Den arveretlige litteratur	5

I. DEL

DEN LEGALE ARVERET

Kap. 1	Slægtens arveret	9
1.	Arvefølge og arvedeling	9
2.	Slægtens arveret efter arvelovens §§ 1-3	11
2.1.	Første arveklasse, livsarvingerne	11
2.2.	Anden arveklasse, forældrelinjen	13
2.3.	Tredje arveklasse, bedsteforældrelinjen	13
3.	Særligt om børn uden for ægteskab	14
3.1.	Børn født uden for ægteskab 1. januar 1938 eller senere . .	14
3.1.1.	Børn født uden for ægteskab 1. januar 1938 eller senere – arvelovens regler	15
3.1.2.	Særlig om børn født uden for ægteskab 1. januar 1938 eller senere, hvor arvelader er død før arvelovens ikrafttræden i 1964	16
3.2.	Børn født før 1. januar 1938	17
4.	Adoptions arveretlige virkninger	18
4.1.	Adoption efter ADL 1956 og ADL 1972	19
4.2.	Adoption efter ADL 1923	21
4.3.	Adoption før ADL 1923	22
5.	Børns forlodsret	23
6.	Forladt arv	26
Kap. 2	Ægtefællens arveret	28
1.	Indledning	28
2.	Ægtefællens legale arveret	30
3.	Delingsreglen i arvelovens § 7, stk. 2	34
3.1.	Legal arv efter AL § 7, stk. 2	34

3.2.	Anvendelse af AL § 7, stk. 2, når en af ægtefællerne har oprettet testamente	37
4.	Ægtefællens særlige fordele på skifte	41
4.1.	Forlods udtagelse af genstande, som udelukkende tjener til personlig brug – AL § 7 a	42
4.2.	Udtagelse af bohaves og arbejdsredskaber m.v. – AL § 7 b, stk. 1	42
4.3.	Krav efter AL § 7 b, stk. 2	43
4.4.	Udlægs- og udløsningsret i fællesejeaktiver – AL § 24 b, jf. § 24 d	46
4.5.	Udlægsret f.s.v. angår arv af særeje – AL § 24 c, jf. § 24 d	49
4.6.	Henstand med udbetaling af arven til umyndige livsarvinger – AL § 24 e	50
5.	Registreret partnerskab	51
Kap. 3	Uskiftet bo	52
1.	Indledning	52
2.	Uskiftet bo – en videreførelse af formuefællesskabet	54
2.1.	Uskiftet bo – særeje	54
2.2.	Uskiftet bo – rettigheder, der er uoverdragelige eller i øvrigt af personlig art	56
2.3.	Uskiftet bo – gave og arv, som tilfalder længstlevende	58
2.4.	Uskiftet bo – bevisbyrdereglen i AL § 23	59
3.	Betingelser for uskiftet bo	59
3.1.	Ret til uskiftet bo	59
3.2.	Samtykkeregler	60
3.3.	Økonomiske betingelser	62
3.4.	Den længstlevende ægtefælle umyndig, under værgemål m.v.	62
3.5.	Fremgangsmåden	63
4.	Virkningerne af uskiftet bo, rådighed og gældsansvar	63
4.1.	Rådigheden i levende live	64
4.2.	Rådigheden mortis causa	65
5.	Det uskiftede bos ophør	67
5.1.	Ægtefællen vælger at skifte	68
5.2.	Pligt til at skifte	69
5.2.1.	Indgåelse af nyt ægteskab	69
5.2.2.	Førstafdødes umyndige særlige livsarvinger bliver myndige m.v. eller dør	71

5.2.3.	Misbrug m.v.	72
6.	Vederlagskrav og gaveomstødelse	75
7.	Deling af det uskiftede bo	80
7.1.	Udskudt arvefald	80
7.2.	De konkrete delingsforhold	81
8.	Uskiftet bo med forældrelinjen	84

Kap. 4	Afkald på arv m.v.	86
1.	Aftaler om forventet arv, AL §§ 30-31	86
2.	Gyldighedsbetingelser for afkald på forventet arv	88
2.1.	Formkrav	88
2.2.	Afgivet over for arveladeren	88
2.3.	Habilitetskrav	89
2.4.	Afkaldsarvingens kompetence	90
2.5.	Mangler ved viljeserklæringen	92
3.	Virkningerne af arveafkald	94
4.	Afkald på falden arv og livsforsikringer	98
5.	Boslodsafkald som led i ordning af arveforhold	98

Kap. 5.	Arveforskud	100
1.	Grundlaget for arveafkortning	100
2.	Nærmere om reglerne i AL §§ 32-35	101
2.1.	Om arveforskud i almindelighed	102
2.2.	Særligt om arveforskud af fællesejemidler	104

Kap. 6	Arveretsforbrydelse	108
1.	Generelt om AL § 36, stk. 1	108
2.	Hvilke rettigheder fortabes?	109
2.1.	Rettigheder, der beror på afdødes bestemmelser	110
2.2.	Rettigheder, der ikke beror på afdødes bestemmelser	112
2.2.1.	Rettigheder, der ikke stammer fra afdødes aktiver, men som dog udløses af dødsfaldet	112
2.2.2.	Ydelser til gerningsmanden i kraft af hans status	113
2.2.3.	Afdødes ved dødsfaldet frigivne aktiver	113
3.	AL § 36, stk. 2	114
4.	AL § 37	114

II. DEL TESTAMENTSARV

Kap. 7	Testamenter, indledning	117
1.	Dispositioner, hvorved en person råder over sine efterladenskaber (mortis causa dispositioner)	117
2.	Særligt om testamenter	118
2.1.	Begrebsbestemmelse. Definitioner	118
2.2.	Uvirksomhed og ugyldighed. Nullitet og anfægtelighed ..	119
Kap. 8	Testamentshabilitet	121
1.	Indledning	121
2.	Aldersbetingelsen, AL § 39	122
3.	Evne til fornuftmæssig råden	122
Kap. 9	Testamentsformerne	126
1.	Indledning. Begrundelsen for formkrav	126
1.1.	Oversigt over testamentstyperne	127
1.2.	Hvilke dispositioner kræver iagttagelse af testamentsformerne?	127
2.	De ordinære testamentsformer	129
2.1.	Fællesregler for notar- og vidnetestamenter	129
2.2.	Specielt om notartestamenter	131
2.2.1.	Notarialattesten og dens virkning	131
2.2.2.	Arkivering og registrering af testamentariske dispositioner. Bortkomstklausuler	133
2.3.	Specielt om vidnetestamenter	134
2.3.1.	Fremgangsmåden ved oprettelse af vidnetestamenter	134
2.3.2.	Habilitetskrav til vidnerne	134
2.3.3.	Instruktoriske forskrifter	136
2.3.4.	Indsigelser vedrørende form og fremgangsmåde. Bevisbyrderegler. .... AL § 57. Bortkomne vidnetestamenter	136
3.	Nødtestamenter. De ekstraordinære testamentsformer	138
3.1.	Holografiske testamenter	139
3.2.	Mundtlige vidnetestamenter	141
3.2.1.	Specielle formkrav vedrørende mundtlige vidnetestamenter	141
3.3.	Fristreglen i AL § 44, stk. 3	142
4.	Ikke-formgyldige testamenter	142

4.1.	Kompetencen til at rejse indsigelse mod testamenters gyldighed	142
4.2.	Virkningen af manglende iagttagelse af formkravene	144
4.3.	Ensomme dispositioner, "indbofordelingslister"	145
Kap. 10	Mangler ved viljeserklæringen og bristende forudsætninger	146
1.	Indledning	146
2.	Tvang	147
3.	Udnyttelse og utilbørlig påvirkning	148
4.	Vildfarelse og svig	152
4.1.	Erklærings- og motivvildfarelse	152
4.2.	Korrigerende fortolkning	156
4.3.	Svig	159
5.	Bristende forudsætninger	160
Kap. 11	Indholdsmangler – betingelser og pålæg	165
1.	Indholdsmangler	165
1.1.	Fideikommisbestemmelser	165
1.2.	Bestemmelser i strid med lov og ærbarhed eller uden fornuftigt indhold	168
1.3.	Delegation af testationskompetencen	169
2.	Betingelser og pålæg	173
2.1.	Betingelser	173
2.2.	Pålæg. Permutation	177
Kap. 12	Testamenters fortolkning	181
1.	Indledning	181
2.	Forklarende fortolkning	182
3.	Tilvækstret	188
4.	Udfyldningsregler	191
5.	Kodicillers forhold til testamentet	194
Kap. 13	Testationskompetencen	196
1.	Begrebsbestemmelse. Oversigt over fremstillingen	196
2.	Tvangsarveret. Kvantitativ testationskompetence	197
2.1.	Tvangsarverettens historie	197
2.2.	Begrebsbestemmelse	198
2.3.	Den kvantitative testationskompetence	199
3.	Kvalitativ testationskompetence	199

3.1.	Specielt om kvalitativ testationskompetence, når arvelader efterlader en ægtefælle	200
3.2.	Råden i strid med den kvalitative testationskompetence	202
4.	Aftaler om sikring af forventet arv	207
4.1.	Indgåelse af aftaler om sikring af forventet arv	208
4.2.	Bortfald af aftaler om sikring af forventet arv	209
Kap. 14	Udvidelse af testationskompetencen	211
1.	Oversigt over reglerne om udvidelse af testationskompetencen	211
2.	Fortrinsret for livsarvinger til at få arv udlagt i bestemte ejendele	213
3.	Testationsregler vedrørende landbrugsejendomme	217
3.1.	Selvejerbønderes testationsret	217
3.2.	Sædegårdsejeres testationsret	219
Kap. 15	Båndlæggelse og rentenydelsesret	220
1.	Indledning	220
1.1.	Definition	220
1.2.	Båndlæggelsesinstituttets historie og begrundelse	220
2.	Båndlæggelse af tvangsarv	221
2.1.	Kompetencen til at bestemme båndlæggelse	221
2.2.	Hvis tvangsarv kan båndlægges?	222
2.3.	Grundlaget for båndlæggelse	222
2.4.	Betingelser for båndlæggelse. Hvorledes kan båndlæggelse ske?	223
2.5.	Fritagelse for båndlæggelse af arv af ringe værdi	224
2.6.	Tilsidesættelse af båndlæggelsesbestemmelser efter AL § 59	224
2.7.	Retsvirkningerne af båndlæggelse	226
2.7.1.	Rådighedsberøvelse	226
2.7.2.	Rådighed mortis causa	227
2.7.3.	Kreditorbeskyttelse	227
2.7.4.	Båndlagt arv er fuldstændigt særeje, medmindre andet er bestemt	228
2.8.	Ophør af båndlæggelsen	230
3.	Båndlæggelse af friarv	230
4.	Båndlagt gave	232
5.	Rentenydelseskapitaler	232

Kap. 16	Legatarer	236
1.	Sondringen arving/legatar	236
2.	Legatbestemmelers indhold	238
2.1.	Forskellige typer legatbestemmelser	238
2.2.	Legatarens krav på renter/udbytte af det legerede	238
2.2.1.	Sumlegater	238
2.2.2.	Andre legater	239
2.3.	Tilbehør til legatet. Pantehæftelser	240
3.	Legaters bortfald	240
4.	Reduktionsproblemer	241
Kap. 17	Testamenters tilbagekaldelse	243
1.	Indledning	243
2.	Form og fremgangsmåde	243
3.	Habilitet	248
4.	Mangler ved viljeserklæringen om tilbagekaldelse	248
5.	Nye dispositioner i forbindelse med tilbagekaldelse	249
6.	Genkaldelse af tilbagekaldelsen	251
Kap. 18	Gensidige testamenter	253
1.	Indledning	253
2.	Tilbagekaldelse af gensidige testamenter	255
3.	Længstlevendes dispositionsret inter vivos	258
4.	Længstlevendes testationsret	261
4.1.	Indledning	261
4.2.	Bestemmelsen i AL § 48, 2. pkt.	262
4.3.	Fortolkningen af AL § 48, 1. pkt.	264
5.	Typetilfælde af bristende forudsætninger	269
5.1.	Ægteskabets opløsning	269
5.2.	Ægtefællerne får et barn eller et adoptivbarn efter testamentsrettets oprettelse	269
5.3.	Længstlevende indgår nyt ægteskab	271
5.4.	En af ægtefællerne havde ved testamentsoprettelsen uden den andens vidende et barn	273
5.4.1.	Førstafødte havde et barn	273
5.4.2.	Længstlevende havde et barn	273
6.	Udfyldningsregler vedrørende standardklausulen	274
Kap. 19	Livsforsikring og pensionsopsparing	276
1.	Indledning	276

2.	Indsættelse af en begunstiget	279
2.1.	Hvem kan indsætte en begunstiget?	279
2.2.	Hvorledes indsætter man en begunstiget?	283
2.2.1.	Formkrav	283
2.2.2.	Uigenkaldelig begunstivelse	291
2.3.	Hvem er begunstiget?	293
2.3.1.	Individuelle begunstigelser	293
2.3.2.	Standardklausuler om begunstivelse	296
2.3.2.1.	Forsikringstagerens ægtefælle indsat som begunstiget	298
2.3.2.2.	Forsikringstagerens børn indsat som begunstigede	302
2.3.2.3.	Forsikringstagerens arvinger indsat som begunstigede	303
2.3.2.4.	Forsikringstagerens nærmeste pårørende indsat som begunstigede	305
2.3.3.	Pensionsbeskatningslovens regler	309
2.3.3.1.	Skattebegunstigede forsikringsordninger omfattet af pensionsbeskatningsloven	310
2.3.3.2.	Skattebegunstigede opsparingsordninger omfattet af pensionsbeskatningsloven	313
2.4.	Den begunstigedes retsstilling inden forsikringsbegivenhedens indtræden	315
2.4.1.	Tilbagekaldelse af en begunstigelsesindsættelse	315
2.4.2.	Den begunstigedes død	315
2.4.3.	Overdragelse af en livsforsikring	316
2.4.4.	Pantsætning af en livsforsikring	316
2.4.4.1.	Har den begunstigede et regreskrav ved pantsætning af livsforsikringer?	317
2.4.5.	Kreditorfølgning mod en livsforsikring	318
2.4.6.	"Begunstigelsesretsforbrydelse"	319
2.4.7.	Arveafkalds betydning for begunstigelsesindsættelse	320
2.5.	Den begunstigedes retsstilling, når forsikringsbegivenheden er indtrådt ved forsikringstagerens død	321
2.5.1.	Den begunstigedes stilling over for forsikringstagerens ægtefælle og (andre) tvangsarvinger	322
Kap. 20	Dødsgaver	327
1.	Dødsgavereglernes begrundelse. Definitioner	327
2.	Gavebegrebet	330
2.1.	Formløse dispositioner	331
2.2.	Ensidige, pligtmæssige ydelser m.v.	331
2.3.	Gensidigt bebyrdende retshandler eller gaver	331

2.3.1.	Aftaler i interessentskabs- og samejeforhold	332
2.3.2.	Gensidigt bebyrdende kontrakter med udskudt opfyldelse	333
2.3.3.	Gensidigt bebyrdende aftale og/eller gave?	333
2.3.3.1.	Arbejds- og plejekontrakter	334
2.3.4.	Indrømmelse af køberet	335
3.	Livsgave eller dødsdisposition?	335
3.1.	Overdragelse af fast ejendom	337
3.2.	Overdragelse af løsøre	338
3.3.	Udstedelse af gældsbreve og pantebreve	339
3.4.	Overdragelse af bank- og sparekassebøger. Indsættelse af beløb på en bank- eller sparekassebog lydende på en andens navn	340
3.5.	Overdragelse af værdipapirer	342
3.6.	Eftergivelse af fordringer	342
4.	Dødslejegaver	343
5.	Dødsfaregaver	344
6.	Hvilke regler finder anvendelse på dispositioner omfattet af AL § 70?	345

Lovregister 347

Domsregister 353

Stikordsregister 365